

VARHAISKASVATUSPALVELUJEN ASIAKASRAATI

Aika maanantai 18.1.2016 klo 18.00 – 20.00

Paikka Keljonkankaan päiväkoti, Särkämäentie 14, 40530 JYVÄSKYLÄ

<http://kartta.jkl.fi/Web/Default.aspx?layers=Opaskartta&cp=6898549,485420&z=2&title=Keljonkankaan%20p%C3%A4iv%C3%A4koti&language=fin>

Läsnä

~~Aalto Sanni~~
~~Casati Laura~~
Jokela Laura
Kainulainen Katri
~~Katko Soili~~
Kutvonen-Lappi Titta
~~Lampinen Susanna~~
López Elina
~~Marjokorpi Helena~~
Nokkala Terhi
Malinen Heidi
~~Malinen Maarit~~
~~Naukkarinen Pia~~
~~Riekkinen Jaana~~

Salminen Jenni
~~Salonmaa Tiina~~
~~Sillanmäki Minttu~~
~~Sironen Sanna~~
~~Turpela Mari~~
Vilanti Anna
Väisänen Tanja
~~Ylönen Suvi~~

Arnberg Heli, siht.
Pajunen Tuija, pj
Lähdeniemi Helena
Pelkonen Erkki

1. Keljonkankaan päiväkodin esittely, päiväkodinjohtaja Helena Lähdeniemi

Keljonkankaan päiväkoti on otettu käyttöön elokuussa 2009. Päiväkodin 133 lasta toimivat seitsemässä ryhmässä; 3 - 6 vuotiaat, oma pienten ryhmä sekä puolipäiväeskariteiden ryhmä. Keljonkankaan päivähoitopaikkatilanne on hieman kohentunut. Syyskuussa 2014 valmistui Neulaskankaan päiväkodin peruskorjaus ja laajennus, jonka avulla saatiin noin 40 päivähoitopaikan lisäys. Alueella toimii lisäksi Pikku-Keljonkankaan päiväkoti, joka on perustettu jo 1970-luvulla. Pikku-Keljonkankaalla toimii yksi sisarusryhmä, avoimet varhaiskasvatuspalvelut sekä alueen kahdeksan perhepäivähoitoryhmän varahoito. Keljonkankaan päiväkoti sijaitsee aivan Keljonkankaan koulun vieressä. Yhteistyö koulun kanssa on tiivistä. Eskarilaisilla on mm. oma salivuoro. Syksyllä 2014 päiväkodin ja koulun välittömään läheisyyteen valmistui Keljonkankaan lähiliikuntapaikka, jonka toimintoihin kuuluvat mm. jalkapallokenttä, tekoturmi, juoksurata, pituushyppypaikka, skeittirata, laavu, talvisin luistelurata. Syksyisin marjametsään ja talvisin hiihtoladuille pääsee aivan päiväkodin nurkalta. Ympäristöä luontoa arvostetaan ja luonto onkin yksi Keljonkankaan päiväkodin tärkeimmistä painopistealueista. Päiväkodinjohtaja Erkki Pelkonen kertoi Jyväskylän kaupungin Pihalla-työryhmästä, jossa on laaja-alainen ja moniammatillinen edustus organisaation eri toimialoilta. Työryhmässä yhdistetään talouden, osaamisen ja verkostojen voimavaroja, niin että saadaan toteutettuja esim. lähiliikuntapaikan tyyppisiä hankkeita. Kel-

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

jonkangas toteutui ensimmäisenä. Seuraavaa lähiliikuntapaikkaa suunnitellaan Tikka-koskelle. Hankkeessa on mukana myös Puolustusvoimat.

Raatilaiset kysyivät, miksi päiväkodeissa on pääsääntöisesti alle 3-vuotiaille vain yksi ryhmä? Raatilainen kertoi esimerkin, että perheiden on vaikea saada varsinkin kesken toimintavuoden samaan päiväkotiin sisaruksia, joista toinen on alle ja toinen yli 3-vuotias.

Keljonkankaan päiväkodissa ryhmien ikärakenne on suunniteltu niin, että samassa ryhmässä on 3 - 6 vuotiaita lapsia. Näin vältetään ryhmäsiirroilta. Esiopetusvuonna 6-vuotiaista ei enää muodosteta uusia eskariryhmiä.

2. Edellisen kokouksen muistio

Ei kommentoitavaa.

http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/79685_asiakasraati_muistio_20151126.pdf

3. Ajankohtaiset asiat varhaiskasvatuksessa

- Esiopetushaku 18.1. – 31.1.2016
- Sivistyslautakunnan kokous 27.1. 2016, listalla varhaiskasvatuksen asioita:
 - hoitoaikaperusteiset asiakasmaksut
 - päivitetty Jyväskylän esiopetussuunnitelma
 - subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen

4. Asiakasraadin jäsenille ja asiakasraadin sähköpostiin tulleet asiat ja viestit

- Päivystys loma-aikoina
Viestin lähettäjän mielestä kaupunki suunnittelee päivystyspaikat liian minimiin eli ensin kerrotaan, että on yksi päiväkotia auki, mutta sitten aukeaa toinen, kun tilat eivät riittäneet. Lisäksi toivottiin, että edes yksi oman päiväkodin työntekijä olisi jokaisessa ikäryhmässä. Viestin lähettäjä kysyi myös, miksi iltahoito järjestetään päivystysaikana sellaisessa tilassa, missä ei ole keittiövalmiutta? Lähettäjän tiedon mukaan iltahoitaja ottaa ruuat uunista esille ja samalla huolehtii koko lapsiryhmästä.
Päivystysasioita käsiteltiin laajasti asiakasraadin tapaamisessa helmikuussa 2015. http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/73825_asiakasraati_muistio_20150218.pdf

Raatalaisia kiinnosti, onko oikeasti niin, että vain yksi ihminen on illassa töissä ja tapahtuu niin, että iltahoitaja laittaa ruoat esille ja samalla vastaa lapsiryhmästä. Sovittiin, että asiaa selvitetään vuorohoitoa järjestävien päiväkotien johtajilta.

- Ohjattu toiminta
Viestissä kysyttiin, miten päiväkodit informoivat vanhempia päiväkodissa tapahtuvan ohjatun toiminnan määrästä ja missä määrin informaatiota tarvitaan sekä kuinka ulkona tapahtuvaa toimintaa ohjataan, rajoittuuko henkilökunnan toiminta ulkona lasten vahtimiseen? Marraskuun 2015 asiakasraadin tapaamisessa

sivuttiin näitä asioita.

http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/79685_asiakasraati_muistio_20151126.pdf

Pohdittiin erityisesti sellaisten lasten liikkumismahdollisuuksia, ohjaamisen merkitystä, jos päiväkotiympäristössä ei ole yhtä luontevat mahdollisuudet liikuntaan kuin jossakin toisessa. Liikunta ei raatilaisten mielestä ole kaikissa päiväkodeissa tai ryhmissä aina yhtä säännöllistä ja usein toistuvaa. Helena Lähdeniemi kertoi, kuinka Keljonkankaan päiväkodissa yksi työntekijätiimi vuorollaan järjestää viikon ajan kaikille päiväkodin lapsille ulkoilun aikana ohjatun pelin, leikin tms. Vanhemmat kokevat tärkeänä saada tietoa toiminnan sisällöistä, toimintatavoista, ohjatun toiminnan määrästä, mitä on tehty.

Vanhemmat kertoivat hyviä kokemuksia, kuinka pienryhmissä toimiminen antaa kasvattajille paremmat mahdollisuudet havainnoida esim. lasten liikkumista.

5. Häirintä ja kiusaaminen, päiväkodinjohtaja Erkki Pelkonen

Asiakasraadın sähköpostiin on saapunut viestejä, joissa pohditaan, puututaanko kiusaamistilanteisiin, ratkotaanko niitä ja miten, saako lapsi apua, tiedotetaanko tapahtumista kiusaajan ja kiusatun huoltajille. Viesteissä tuodaan esille kokemus siitä, että kiusaamiseen ei oikeasti puututa, vaan kiusattua syyllistetään ja ohjeistetaan oppia pitämään puolensa. Viesteissä kerrottiin kiusaamisen nollarajasta, joka on toiminut hyvin.

Raatilainen kertoi terveiset kiusatun lapsen äidiltä, jota mietityttää milloin kiusaajan vanhempiin otetaan yhteyttä? Miten vakavaa, säännöllistä, laajaa kiusaamisen pitää olla, ennen kuin asiasta ilmoitetaan kiusaajan vanhemmille ja heitä pyydetään mukaan selvittämään asiaa. Toivottiin, että raadissa keskusteltaisiin/ käytäisiin läpi niitä "vakavuusluokitteluja", milloin kiusaajan vanhempiin otetaan yhteyttä.

Erkki Pelkosen puheenvuorossa saatiin kommentteja ja vastauksia viesteissä esitetyihin kysymyksiin ja kannanottoihin.

Häirinnän ja kiusaamisen ehkäisy ja niihin puuttuminen

- Suunnitelma häirinnän ja kiusaamisen ehkäisemiseksi sekä kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi on osa varhaiskasvatuspalvelujen turvallisuussuunnitelmaa. Suunnitelma on lähetetty raatilaisille kokouskutsun mukana. Muistion liite 1
- Vanhempien lähettämistä viesteistä välittyi tunne ja kokemus siitä, että kiusaamiseen ei oltu puututtu riittävästi.
- Arki on sosiaalisten taitojen opettamista, joka on samalla kiusaamisen ehkäisyä ja kiusaamiseen puuttumista.
- Kiusaamiseen pitää puuttua, kiusaamista ei sallita, puuttuminen vaatii toistoja, sen kanssa pitää tehdä töitä koko päivähoitouran ajan.
- Aikuisen tulee nimetä ja sanoittaa kiusaamiseen liittyviä asioita.
- Lapsiryhmän kanssa puhutaan kiusaamisesta.
- Jos sama lapsi kiusaa toistuvasti, kiusaaminen jatkuu viikosta toiseen, otetaan lapsen vanhemmat mukaan keskusteluun.
- Tarvitaan puhetta, vuorovaikutusta.
- Lapsen vasukeskustelussa keskustellaan vanhempien kanssa kiusaamisesta ja sovitut asiat kirjataan vasuun. Yhdessä sovitaan keinoja, suunnitellaan, miten toimitaan ja edetään, sovitaan arvioinnista.

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

- Jos vanhempien mielestä lapsen päivähoitopaikan ryhmän työntekijät eivät puutu kiusaamiseen, tulee ottaa yhteyttä päiväkodinjohtajaan.
- Tilanteet vaativat aina keskustelua ja selvittämistä. Kerrottiin esimerkki vanhemmasta, joka oli sitä mieltä, että hänen lastaan kiusataan, mutta loppujen lopuksi selvisi, että juuri kyseinen lapsi oli itse kiusaaja.
- Kiusaamisen selvittäminen voi olla vaikeaa. Keskusteltiin tilanteesta, jonka mukaan päiväkodissa ei ole ollut kiusaamista, mutta koulun alettua alkoi tulla viestiä, että koulumatkoilla olisi lasten kesken kärhämää ja jopa kiusaamista. Vanhempi oli saanut toisen lapsen vanhemmalta tiedon, että kiusaamista oli jatkunut esikoulusta saakka. Kiusaamista ei ollut kuitenkaan havaittu päiväkodissa.
- Voi olla niin, että toinen lapsi kokee itsensä kiusatuksi ja toinen ei edes ymmärrä kiusaavansa. Vanhempana on vaikea tunnistaa omasta lapsesta kiusaajan piirteitä.
- Mitä on kiusaaminen? Lapsi voi kokea kiusaamiseksi sen, että toinen lapsi ei leiki sitä leikkiä, mitä itse haluaa.
- Aina kannattaa kysyä omalta lapselta, mitä sinä teit? Kysy lapseltasi asioita, älä johdattele.
- Pitää varmistaa, että lapsi ymmärtää toimineensa väärin, mutta hän voi pyytää anteeksi. Lapsi ei välttämättä pysty vastaamaan kysymykseen, miksi teit näin?
- Onko olemassa sellainen käytäntö, että päiväkodin henkilöstö kokoontuu useamman lapsen vanhempien kanssa selvittämään kiusaamiseen liittyviä asioita? Tarvittaessa toimitaan näin.
- Jopa yksivuotiaasta lapsesta voi huomata tavan toimia hallitsemammin kuin joku toinen ikätoveri.
- Miten päiväkodissa seurataan ja huomataan leikkitalanteita, joissa lapsi otetaan mukaan vain tiettyyn rooliin tai lapsi jätetään leikin ulkopuolelle? Aikuisen tehtävänä on havainnoida ja olla tietoinen siitä, mitä leikkitalanteessa tapahtuu, miten roolitus etenee. Lapsia ohjataan leikkitalanteissa eri tavalla riippuen esim. lasten iästä.
- Kiusaaminen voi olla järjestäytyneenä, jolloin toiset lapset toimivat tietyn lapsen ohjeen mukaan, kiusaavat käskystä.
- Mistä lapsi oppii vallan käytön toimintamallin? Onko se opittua vai onko se synnynäistä? Mietittiin onko niin, että jo lapsena joku toinen osaa käyttää valtaa enemmän kuin toinen.
- Vanhemmuuden ja kodin merkitystä korostettiin osana lapsen varhaiskasvatusta.
- Voinko vanhempana toiminnallani ennaltaehkäistä sen, että lapsestani ei tule kiusaajaa?
- Keskusteltiin siitä, että jos lapsi ei saa riittävästi hyvää huomiota tai aikuinen on ohittanut lapsen, lapsi saattaa ottaa tarvitsemansa huomion ei-toivotun käyttäytymisen kautta.
- Ovatko lasten väliset konfliktit päiväkodissa edenneet niin pitkälle, että lapset olisi siirretty eri ryhmiin? Tilanteisiin ja ongelmiin pitää yrittää löytää ratkaisuja, ei ole tarkoituksenmukaista alkaa ”siivota ympäristöä”.

Fyysinen rauhoittaminen

- Erkki Pelkonen kertoi fyysisen ohjaamisen ja rauhoittamisen turvallisen hallinnan periaatteita.
- Fyysisen rauhoittamisen periaatteet ja ohjeistus on osa varhaiskasvatuspalvelujen turvallisuussuunnitelmaa. Raatilaisille on lähetetty tiivistelmä ohjeesta lapsen rauhoittamiseksi kiinnipitäen. Muistion liite 2.

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

- Fyysinen rauhoittaminen on aina viimeinen keino.
- Fyysisestä rauhoittamisesta kiinnipitäen tehdään aina sopimus vanhempien kanssa
- Keskusteltiin siitä, kuinka pitkälle ja millä oikeudella voidaan lasta fyysisesti rauhoittaa? Hätävarjeluun perusteella voidaan rajoittaa lapsen fyysistä käyttäytymistä.
- Miksi lapsi käyttäytyy aggressiivisesti? Lapsen pettymyksen sietokyky ja it-sesäätelymekanismit eivät ole kehittyneet. Syyt ja taustat ovat hyvin moninaiset.
- Aikuisen tehtävä on auttaa tunnetilan yli ottaen vastuun lapsen pahasta olostajoko turvasylissä tai istuallaan rauhoittaen. Tilanteet dokumentoidaan kirjallisesti.
- Kysyttiin tarvitaanko kiinnipitämistilanteita Jyväskylän varhaiskasvatuksessa? Todettiin että tarvitaan, mutta hyvin harvoin.
- Todettiin, että on hyvä keskustella, mitä fyysinen rauhoittaminen tarkoittaa, missä tilanteissa käytetään, milloin sitä tarvitaan.
- Keskusteltiin tilanteesta, kun päiväkodin pihalla tai eteisessä, lapsi lyö vanhempansa ja vanhempi ei puutu asiaan. Tällaisessa tilanteessa pitää päiväkodin henkilökunnan tulla aina puuttua tilanteeseen ja sanoa lapselle, että ei saa lyödä.

Lasten turvataidot

- Koulutustilaisuus varhaiskasvatuksen henkilöstölle 2010
- Tuta –hanke 2012
- Turvataidot puheeksi toimintamallin kehittäminen, yhteishanke JAMK, JYTE, Haukarannan koulu, THL ja STM
- Varhaiskasvatuspalvelujen käytössä on Turvataitokasvatuksen materiaali sekä kirja Turvataitoja lapsille (Lajunen, Andel, Jalava, Kemppainen, Pakkanen, Ylenius-Lehtonen)
- Turvataitokasvatus:
 - Aikuisen tehtävä on suojella lasta (seksuaalinen ahdistelu, hyväksikäyttö, pahoinpitely, lähisuhdeväkivalta, häirintä ja kiusaaminen)
 - Aikuinen suojelee, ohjaa: lapsi on aktiivinen, luova, taitava vuorovaikutuksen osapuoli.
 - Lapsen on tarpeen tietää oikeutensa turvassa olemiseen, hoivaan ja fyysiseen koskemattomuuteen.
 - Lapsella on oikeus tietää, miten hän voi itse pitää huolta turvallisuudestaan.
- Tavoitteet:
 - Vahvistaa lasten itsearvostusta ja itseluottamusta.
 - Edistää lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja hyviä kaveruussuhteita.
 - Parantaa lasten valmiuksia suojella itseään turvallisuutta uhkaavissa kiusaamisen, väkivallan alistamisen ja ahdistelun tilanteissa.
 - Ohjaa lapsiaan kertomaan huolistaan luotettavalle aikuiselle.

6. Muut asiat

Valokuvaamisen liittyvät ohjeistus on valmistumaisillaan.

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

Liite 1

Suunnitelma häirinnän ja kiusaamisen ehkäisemiseksi sekä kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi

Esiopetus on perusopetuslain alaista toimintaa, jonka vuoksi esiopetukseen tulee laatia suunnitelma häirinnän ja kiusaamisen ehkäisemiseksi sekä kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi. Kiusaaminen ei ole kahdenkeskinen tapahtuma kiusaajan ja kiusatun välillä, vaan kaikilla ryhmän jäsenillä on rooli kiusaamisprosessissa. Tästä syystä on tärkeää, että päivähoitopaikassa on laadittu suunnitelma, joka antaa henkilökunnalle välineet ennaltaehkäisyyn, häirinnän ja kiusaamisen tunnistamiseen ja havaitsemiseen sekä asian käsittelyyn ja seurantaan.

Häirintä on jatkuvaa tai säännöllistä ja ilmenee monella tavalla, ja sen havaitseminen ja tunnistaminen on usein vaikeaa. Sitä ovat hiljainen ja juonitteleva painostaminen, olankohautukset, kielteiset silmäykset tai äänensävyt ja puhumattomuus. Sitä on myös toistuva moittiminen ja arvostelu, mustamaalaaminen ja kotiasioista juoruilu sekä fyysisellä väkivallalla uhkaaminen tai muu uhkailu ja loukkaava käyttäytyminen.

Kiusaamisen muodot jaetaan epäsuoraan ja suoraan kiusaamiseen. Suora kiusaaminen on ruumiillista ja epäsuora henkistä kiusaamista. Suoran kiusaamisen piirteitä ovat suorat hyökkäykset, kuten potkiminen, lyöminen, tavaroiden luvaton ottaminen, uhkailu ja nimittely. Epäsuoraa kiusaamista on juorujen levittäminen, valehtelu, selän takana puhuminen ja tietoinen ryhmästä poissulkeminen.

Häirinnän ja kiusaamisen ehkäisyn tulee olla tavoitteellista ja tietoista toimintaa jokaisessa päivähoitoyksikössä.

Ennaltaehkäisy

Lasten kanssa tulee keskustella häirinnästä ja kiusaamisesta, niiden eri muodoista ja seurauksista. Heille tulee kertoa näihin asioihin liittyvistä ryhmämekanismeista ja -rooleista sekä siitä, että toiset lapset menevät helposti mukaan kiusaamiseen ja jatkavat sitä, vaikka oikeasti eivät lainkaan hyväksy kiusaamista. Jokaisen lapsen tulee saada tilaisuuksia asettua toisen asemaan, tilaisuuksia kokea empatiaa. Hänen tulee saada myönteistä palautetta toimimisestaan ryhmässä voidakseen välttyä negatiivisen vuorovaikutuksen kehältä, sillä mikäli hän joutuu sinne, hän altistuu kiusatuksi tulemiselle.

Lasten tulee tietää, että häirintä ja kiusaaminen eivät ole sallittuja, ja että päivähoidon aikuiset ovat valmistautuneita puuttumaan tällaisiin tilanteisiin. Lasten tulee myös tietää, mistä ja miten he voivat hakea apua kiusatuksi joutuessaan. Lapsia tulee toimintavuoden alussa rohkaista sopimaan ryhmän säännöistä, joissa sovitaan häirintä-, kiusaamis- ja konfliktitilanteista puhumisesta. Hyvässä ilmapiirissä, turvallisten aikuisten ympäröimänä lapsen on helpompi kertoa avoimesti kiusaamisesta. Tukemalla lasten välisiä suhteita ja sosiaalisia taitoja sekä auttamalla lapsia hallitsemaan aggressiota päivähoitohenkilöstö minimoi tällaisten tilanteiden syntyminen.

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

Häirinnän ja kiusaamisen ehkäisyssä yhteistyö vanhempien kanssa on edellytys onnistumiselle, sillä kodin kasvatusarvot siirtyvät lapseen ja näkyvät hänen tavassaan liittyä vertaisryhmään ja toimia siinä. Vuorovaikutuksellinen yhteistyö vanhempien kanssa edellyttää molemmien puoleista luottamusta ja kunnioitusta. Kasvattajayhteisön sopimista yhteisistä arvoista ja säännöistä kerrotaan vanhemmille, jotta heidän on helppoa ja turvallista puhua henkilökunnan kanssa, mikäli epäilee lapsensa tulleen kiusatuksi tai hänen kiusaavan muita. Vanhemmille tulee kertoa kuinka heidän tulee toimia saadessaan tietää häirinnästä tai kiusaamisesta ja kenelle heidän tulee siitä ilmoittaa.

Kiusaamisen tunnistaminen

On tärkeää erottaa konfliktit ja riidat, leikkitaistelut, nahistelut ja kiusaaminen. Leikkiriidat voivat helposti muuttua oikeiksi riidoiksi, joista seuraa väkivaltaista käyttäytymistä. Yleisimmin kiusaamista esiintyy vapaan leikin aikana silloin, kun aikuinen ei näe tai heillä on kiire. Usein kiusaamista on vaikea havaita, vaikka aikuinen olisikin paikalla. Päiväkodin työntekijän tehtävä on havainnoida tarkasti ja sensitiivisesti lapsia ja huolehtia siitä, että jokainen lapsi pääsee mukaan toimintaan ja on tasavertainen ryhmän jäsen. Aikuisten pitää tunnistaa myös oman toimintansa mahdolliset syrjintää lisäävät vaikutukset.

Jokaisen työntekijän tulee tunnistaa kiusaaminen ja järjestää oppimisympäristö sellaiseksi, että se minimoi kiusaamistilanteet. Työyhteisössä tulee yhteisesti sopia menettelytavoista kuinka tämä mahdollistuu. Näitä ovat sopimukset tilojen käytöstä, niiden valvonnasta ja siitä kuinka toimitaan, kun havaitaan kiusaamista. Henkilöstön tulee sopia siitä kuinka kiusaamiskierre katkaistaan ja kuinka kiusaaminen ehkäistään.

Kiusaamistilanteiden käsittely ja seuranta

Kiusaamis- ja häirintätilanteita tulee käsitellä työyhteisön kokouksissa, kuten läheltäpiti-tilanteitakin. Kokouksissa tulee kertoa mitä on tapahtunut, miten siltä olisi voitu välttyä ja kuinka jatkossa toimitaan. Työyhteisöiden Esiopetus- ja Varhaiskasvatussuunnitelmaan tulee kirjata kuinka häirintä- ja kiusaamistilanteissa toimitaan.

Toimintamalli kiusaamis- ja häirintätilanteisiin:

- kiusaaminen tai häirintä havaitaan
- paikalle saapunut aikuinen toimii tilanteen vaatimalla tavalla puuttuen kiusaamiseen joko sanallisesti, tai eristämällä lapset toisistaan
- tilanteen rauhoituttua aikuinen kertoo tapahtuneesta lasten ryhmien omille aikuisille
- asiasta keskustellaan lasten ryhmän aikuisten kanssa
- lasten rauhoituttua ryhmän aikuiset sekä kiusaamistilanteen havainnut aikuinen keskustelevat tapahtumasta kiusatun ja kiusaajan kanssa
- kun tilanteesta on keskusteltu eri osapuolten kanssa, sovitaan uudesta tapaamisesta, jolloin tarkistetaan onko tilanne todella muuttunut
- ryhmän aikuiset päättävät jatkotoimista ja siitä missä vaiheessa ja kuinka asiasta puhutaan lasten vanhemmille ja sovitaan mahdollisista jatkotoimenpiteistä
- kiusaamistilanne käsitellään työyhteisön kokouksessa
- mikäli kiusaaminen puuttumisesta huolimatta jatkuu, sovitaan mitä jatkotoimia asia edellyttää

- palataan tilanteessa olleiden lasten kanssa keskustellen asiaan
- taataan lapsille yksilöllistä tukea

Liite 2

Tiivistelmä: Ohje lapsen rauhoittamiseksi kiinnipitäen

- **Milloin?** Lasta rauhoitetaan kiinni pitäen silloin, kun hänen käyttäytymisensä vahingoittaa häntä itseään, toisia, ympäristöä tai omaisuutta. Kiinni pitämiseen ryhdytään, jos se on tilanteen kannalta välttämätöntä, tilanne edellyttää välitöntä puuttumista ja jos ennakoivat toimenpiteet eivät ole auttaneet.
- **Miksi?** Kiinnipitämisen tarkoituksena on saada aggressiivisesti käyttäytyvä lapsi rauhoittumaan. Aikuisen avulla lapsi oppii parempia vihan, surun ja pettymyksen ilmaisukeinoja.
- **Milloin?** Ennakoinnilla tarkoitetaan lapsen vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön tietoon tai kokemukseen perustuvia asioita, joiden avulla tuleviin tapahtumiin pyritään vaikuttamaan ja välttämään ajautuminen lapsen rauhoittamiseen kiinni pitäen. Ennakoinnissa huomioidaan lapsen fyysinen ja psyykinen tila, varhaiskasvatushenkilöstön toiminta ja fyysinen ympäristö.
- **Aikuisen/kasvattajan toiminta?** Lasta rauhoitettaessa on tärkeää pysyä itse rauhallisena, ei provosoitua, vaikka lapsi pahaa oloaan helpottaakseen huutaa, käyttää rumaa kieltä tai yrittää satuttaa aikuista. Lasta ei alisteta eikä satuteta, vaan aikuinen luo rahan ja turvallisuuden tunteen. Aikuinen ottaa tilanteesta kokonaisvastuun ja arvioi milloin lapsi on rauhoittunut ja kiinnipitäminen voidaan lopettaa. Kiinnipitämisen tapoja kuvataan suunnitelman luvussa ”Lapsen fyysinen rauhoittaminen haastavassa tilanteessa”.
- **Kuinka kauan?** Kiinnipitäminen kestää niin kauan, että lapsi rauhoittuu, kuulee ja ymmärtää puheen ja on valmis hallitsemaan käytöstään. On tärkeää, että heti tilanteen rauhoituttua lapsen kanssa jutellaan tapahtumista. Lapselle kerrotaan, miksi häntä pidettiin kiinni. Lapsen kanssa yhdessä mietitään, miten lapsi voi jatkossa toimia toisin, ettei häntä tarvitse rauhoittaa kiinnipitämällä.
- **Yhteistyö vanhempien kanssa?** Kaikesta varhaiskasvatushenkilöstön lapseen kohdistuvasta fyysisestä ohjaamisesta ja kiinnipitämisestä kerrotaan lapsen vanhemmille. Fyysisestä ohjaamistilanteesta kerrotaan päivittäisten kuulumisten vaihdon yhteydessä ja kiinni pitämisen tilanteista keskustellaan vanhempien kanssa. Kiinnipitämisestä tehdään yhteinen kirjallinen sopimus, johon kirjataan kiinnipitämistilanteeseen liittyvät asiat.
- **Ammatillisen osaamisen vahvistaminen?** Jyväskylän varhaiskasvatuspalveluiden henkilöstölle järjestetään koulutusta AVEKKI –toimintatapamallista.

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut